

„Bo jakie będą początki, takie będzie wszystko”

J. A. Komeński

Kamienie milowe w rozwoju mowy dziecka

Drogi Rodzicu!

Każde dziecko jest wyjątkowe, a jego rozwój psychofizyczny przebiega w indywidualnym tempie.

Poniżej został przedstawiony rozwój mowy od urodzenia do 6. roku życia dziecka.

Od urodzenia – 3 miesiąca życia

Słyszenie i rozumienie:

- reaguje na głośne dźwięki; wycisza się lub śmieje, gdy do niego mówimy; przerywa płacz słysząc nasz głos; wzmacnia lub osłabia ssanie, gdy usłyszy dźwięki.

Mowa:

- głuży – wydaje dźwięki przypominające gruchanie; radośnie piszczy, słysząc znane dźwięki; używa krzyku i płaczu do sygnalizowania swoich potrzeb; inaczej płacze przy przemoczeniu, inaczej – gdy jest głodne.

4 - 6 miesiąc życia

Słyszenie i rozumienie:

- odwraca głowę, szukając źródła dźwięku; reaguje na zmianę tonu naszego głosu; zwraca uwagę na zabawki, które wydają dźwięki; reaguje na muzykę.

Mowa:

- gaworzy – powtarza ciągi sylab i dźwięków własnych oraz zasłyszanych z otoczenia; zagadywane – gaworzy, uśmiecha się, porusza rękami i nogami.

7 - 12 miesiąc życia

Słyszenie i rozumienie:

- odwraca się i patrzy w kierunku źródła dźwięku; skupia uwagę, gdy do niego mówimy; pytane: „gdzie mama?”, „gdzie tata?”, „gdzie lampa” – wskazuje palcem; chętnie uczestniczy w prostych zabawach typu: „Idzie rak”, „Warzyła sroczka”; zachęcane wykonuje proste polecenia, np. „daj...”; próbuje naśladować nasze ruchy.

Mowa:

- intensywnie gaworzy, np. „ta – ta – ta”, „ma – ma – ma”, „da – da – da”, „ba – ba – ba”; używa dźwięków, by zwrócić na siebie uwagę; wykorzystuje gesty i mimikę, by spytać lub poprosić o coś; mogą pojawiać się pierwsze wyrazy, np. „mama”, „tata”, „baba”; pierwsze słowa nie muszą być kojarzone z konkretnym przedmiotem.

Rozwój mowy dzieci jest bardzo zindywidualizowany. To naturalne, że w początkowym okresie tylko najbliżsi rozumieją język swoich maluszków.

Niepokoić rodzica powinno, jeśli poza wyżej wymienionymi umiejętnościami maluszek:

- w wieku 4–5 miesięcy nie uśmiecha się na widok znanej osoby, nie reaguje
- niepokojem, gdy mama przez dłuższy czas się nim nie zajmuje;
- w wieku 6–7 miesięcy nie spogląda za przedmiotem, który spadł ze stołu;
- w wieku 8–9 miesięcy nie patrzy na to samo co mama lub tata, nie pokazuje palcem;
- w wieku 10–11 miesięcy nie wskazuje obrazków, osób i przedmiotów;
- w wieku 12 miesięcy nie kontroluje wzrokiem wykonywanych czynności, nie rozumie poleceń popartych gestem.

Wątpliwości powinien rozwiązać logopeda specjalizujący się w zakresie wczesnej interwencji terapeutycznej, który na podstawie dokładnego wywiadu, obserwacji dziecka oraz przeprowadzonego badania funkcji psychoruchowych i odruchów określi, czy rozwój maluszka przebiega prawidłowo. Skieruje na

specjalistyczne badania w celu wykluczenia innych schorzeń i pokaże, jak się bawić, by rozwijać mowę.

12 – 24 miesiąc życia

Słyszenie i rozumienie:

- poproszone – wskazuje poprawnie niektóre części ciała; wykonuje najprostsze polecenia, np. „daj buzi”, „zrób pa, pa”; słucha z zainteresowaniem prostych piosenek, wierszyków, krótkich opowiadań; potrafi wskazać często nazywane przez nas przedmioty.

Mowa:

- zamiast słów stosuje wyrazy dźwiękonaśladowcze: „bach”, „hau”, itp.; powtarza wielokrotnie wyrazy zasłyszane z otoczenia, tzw. echolalie; zaczyna łączyć dwa wyrazy, pojawiają się wyrażenia typu: „nie chcę”, „mama daj”; wymawia samogłoski: „a”, „u”, „i”, „o”, „e”, „y” oraz spółgłoski: „m”, „b”, „p”, „t”, „n”, „l”, „j”, „d”; upraszcza – może wymawiać początek lub koniec słowa; ma coraz bogatszy słownik.

2 – 3 rok życia

Słyszenie i rozumienie:

- rozróżnia przeciwieństwa, „chodź – stój”, „nie ma – jest”; wykonuje złożone instrukcje: „weź misia i chodź do mamy”; wskazuje części ciała.

Mowa:

- nazywa większość przedmiotów z najbliższego otoczenia, wymawia głoski: k, g, l; trudne głoski może zastępować łatwiejszymi, np. „szalik-salik”, „ryba – lyba”; pyta: „co to?”; stosuje przeczenia; zaczyna używać liczby mnogiej; pytane podaje swoje imię.

3 – 4 rok życia

Słyszenie i rozumienie:

- reaguje na głos z innego pokoju i komunikaty z radia lub telewizji; potrafi odróżnić mowę prawidłową od zniekształconej „sanki – sianki”.

Mowa:

- jest rozumiane przez osoby obce; buduje coraz dłuższe zdania; coraz więcej pyta; zadaje pytania: „gdzie”? „z kim”?; często upraszcza trudne głoski: „sz, ż, cz, dż”, „r”; zwykle mówi płynnie.

4 – 5 rok życia

Słyszenie i rozumienie:

- z uwagą słucha prostego opowiadania i potrafi odpowiedzieć na pytania związane z treścią; rozumie komunikaty wymawiane przez osoby obce;

Mowa:

- zadaje bardzo dużo pytań; wymawia najtrudniejsze głoski: „sz, ż, cz, dż”, „r”; buduje bogate w przymiotniki i przysłówki zdania; potrafi opowiedzieć prostą historyjkę; stosuje podstawowe reguły gramatyczne, choć zdarza się, że jeszcze je myli.

5 – 6 rok życia

Słyszenie i rozumienie:

- rozumie trudniejsze instrukcje: „kłaśnij w dłonie, a potem połóż ręce na kolanach”; potrafi wysłuchać dłuższego opowiadania, bajkę, rozumie morał; rozumie określenia typu „pod”, „w”, „nad”; prawidłowo interpretuje znaki symboliczne, np. „kółko i trójkącik to będą znaki drogowe”.

Mowa:

- mowa jest wyraźna i poprawna, prawidłowo wymawia wszystkie głoski języka polskiego; poprawnie buduje zdania – stosuje reguły gramatyczne; potrafi odpowiadać na bardziej złożone pytania; potrafi opowiedzieć co widzi na ilustracji, opisać ją; potrafi porozmawiać z osobą obcą, nie odbiegając od tematu; stosuje słowa określające stosunki przestrzenne i nazywa podstawowe figury geometryczne.

Drogi Rodzicu!

Jeśli uważasz, że Twoje dziecko nie opanowało we wskazanym czasie określonej umiejętności, nie oznacza to jeszcze, że jego rozwój mowy jest zaburzony, jednak żeby rozwiązać Twoje wątpliwości skonsultuj to z logopedą.

Opracowanie:

Dagmara Gawenda – Drab, neurologopeda, pedagog

Źródło:

Publikacja plakatu podczas III Ogólnopolskiej Konferencji Logopedycznej „Komunikacja językowa w ujęciu interdyscyplinarnym”, Katowice 24 października 2008 r.

J. Cieszyńska, M. Korendo, Wczesna interwencja terapeutyczna, Kraków 2008r.